

15. Instructions by Vladimir Monomakh // History of Ukrainian Culture: Sb. materials: documentation / layout. [IN. I. Bilyk, Yu. A. Gorban, Y. S. Kalakura and others.]; for ed. S. M. Kappchuk, V. F. Ostafiychuk. Kyiv, Higher School, 2000. 59-64. [in Ukrainian].
16. Poplavskaya A. (2017). The phenomenon of hospitality in the socio-cultural space: from the origins to the present: dis to crops Kyiv. [in Ukrainian].
17. Rusavskaya V. (2007). Hospitality in the Ukrainian household culture of the nineteenth century: dis to the right N. Kyiv. [in Ukrainian].
18. Rusakov V. Guest as a cultural-historical phenomenon. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/gost-kak-kulturno-istoricheskiy-fenomen>. [in Russian].
19. Sadokhin A. P. (2007). "Self-alien" in intercultural communication: approaches to the study of the problem / Vopr. Culturology. N. 3. 15-19. [in Russian].
20. Dictionary of the Old Ukrainian language XIV-XV centuries. : at 2 t./ [inc. : Grinchishin DG, Yedlinskaya U. Ya., Karpova V. L. et al.]. T. 1: A-M (5701 words) / ed. L. L. Gumetsky, I. M. Kernytsky. K.: Science. thought, 1977. [in Ukrainian].
21. Tourism, hospitality, service. Dictionary-directory / ed. L.P. Voronkova. Moscow: Aspect Press, 2002. [in Russian].
22. Walker J. (2012). Hospitality Management. Moscow: Uniti-Dana. [in Russian].
23. Philosophical Essays on Tourism: Scientific and Educational Edition / edited by Doc. Philosophy Sciences, prof., member of the correspondent of the National Academy of Sciences of Ukraine Pazenka V. S. Kyiv: Ukrainian Center for Spiritual Culture, 2005. [in Ukrainian].
24. Moss M. (1996). Essay on the gift. Form and basis of exchange in archaic societies / Society. Exchange. Personality. Moscow, 80-222. [in Russian].
25. Zakharova T. (2011). Comparative-comparative linguocultural study of the concept of "hospitality": diss ... k. philol. n. Chelyabinsk, [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 25.07.2018 р.

УДК: 008.001+008(091)+069+069.4

Руденко Сергій Борисович
кандидат культурології,
докторант Київського національного університету
культури і мистецтв
ORCID: 0000-0002-2319-1845
rudenkosb@ukr.net

ПОТРАКТУВАННЯ МАРКСИЗМУ В АВАНГАРДНІЙ МУЗЕОЛОГІЇ А. ЖИЛЯЄВА

Мета дослідження. З'ясувати наскільки адекватним (відповідним реальному стану справ) є трактування марксизму, запропоноване А. Жилияєвим в контексті авангардної музеології. **Методологія.** Критицизм К. Поппера, дедуктивна логіка. **Наукова новизна.** Вперше марксистська складова поняття «авангардна музеологія» була піддана критиці. З'ясовано, що марксизм має бути вилучений із визначення наукового поняття «авангардна музеологія», з огляду на його метафізичність та схоластичність. **Висновки.** Запропоноване А. Жилияєвим бачення марксизму в контексті поняття «авангардна музеологія» має, скоріше, релігійний, ніж науковий характер. Схоластична суперечка довкола трактувань поглядів основоположників марксизму може тривати безкінечно, а головне, вона не є продуктивною. Головною хвилюючою марксизму є догматизм і нетерпимість до конкуруючої думки, що суперечить науковому методу, який базується на критиці й спростуванні, а не апологетиці. Перспективним напрямом подальших досліджень є з'ясування сумісності марксизму та авангардизму, спираючись не лише на ідеологію, а й на практику впровадження цих ідеологічних течій в музейній сфері. Це, в свою чергу, дозволить з'ясувати наукову релевантність поняття «авангардна музеологія» в контексті інженерної теорії музею.

Ключові слова: марксизм, авангардна музеологія, А. Жилияєв, Ленін, Сталін, діалектичний матеріалізм, схоластика, метафізика.

Руденко Сергей Борисович, кандидат культурологии, докторант Киевского национального университета культуры и искусств

Трактовка марксизма в авангардной музеологии А. Жилиева

Цель статьи. Выяснить насколько адекватной (соответствующей реальному состоянию дел) является трактовка марксизма, предложенное А. Жилиевым в контексте авангардной музеологии. **Методология.** Критицизм К. Поппера, дедуктивная логика. **Научная новизна.** Впервые марксистская составляющая понятия «авангардная музеология» была подвергнута критике. Удалось выяснить, что марксизм необходимо изъять из определения этого понятия в виду схоластичности и метафизичности этого учения. **Выводы.** Предложенное А. Жилиевым видение марксизма в контексте понятия «авангардная музеология» имеет, скорее, религиозный, чем научный характер. Схоластическая дискуссия вокруг трактовок взглядов основоположников марксизма может длиться бесконечно, а главное, безрезультатно. Главным недостатком марксизма является его нетерпимость к конкурирующей мысли. А это противоречит научному методу, который базируется на критике и опровержении, а не апологетике. Перспективное направление дальнейших исследований – это выяснение совместимости марксизма и авангардизма, опираясь не только на идеологию, но и на

практику внедрения этих идеологических течений в музейной сфере. Это, в свою очередь, позволит решить проблему научной релевантности понятия «авангардной музеологии» в контексте инженерной теории музея.

Ключевые слова: марксизм, авангардная музеология, А. Жилияев, Ленин, Сталин, диалектический материализм, схоластика, метафизика.

Rudenko Serhii, Phd in Cultural Studies, Doctor's degree applicant, Kyiv National University of Culture and Arts
Interpretation of marxism in the concept «avant-garde museology» by A. Zhilyaev

Purpose of the article. To find out adequacy of interpretation of Marxism in concept «avant-garde museology» by A. Zhilyaev. **Methodology.** Criticism of Karl Popper, deductive logic. **Scientific novelty.** For the first time, Marxism in avant-garde museology had been criticized. After that, it became clear, that Marxism is incompatibility to the scientific concept «avant-garde museology» because of scholasticism and metaphysics. **Conclusions.** Zhilyaev's apologetics of Marxism according to avant-garde museology, is close to religion than science. The scholastic dispute about «pure» Marxism and so on can be continuing endlessly. It is not productive for science. The main error of Marxism is intolerance of pluralism. Thus, the scientific method eliminates from Marxism. The purpose of further researches is to find out compatibility of avant-garde and Marxism. This research will allow resolve issue of scientific relevance of concept «avant-garde museology».

Key words: Avant-garde museology, Arseny Zhilyaev, Marxism, metaphysic, scholastic, Lenin, Stalin, dialectical materialism.

Актуальність теми дослідження. В сучасній українській гуманітаристиці, її методологічному відсіку, спостерігається щось на зразок ефекту «фантомної кінцівки». Справа у тому, що довгий час методологічну основу гуманітарних досліджень складав марксизм-ленінізм. Після його елімінації, науковці по інерції продовжують вважати за необхідне спиратися на єдину методологічну основу. Найчастіше науковці послуговуються вченнями постмодерністів або застосовують психоаналіз. Нові методології часто сприймаються так само некритично, як і марксизм. Зараз формується молоде покоління дослідників, котрі вважають природним вибір найбільш підходящої методології досліджень. В їхній психології немає латентних заборон на використання певних філософських вчень. Зрештою, багато хто звертається до марксизму. Більш модним є західний неомарксизм. Проте люди з нестандартним мисленням все більше уваги звертають на відкинтий радянський варіант діалектичного та історичного матеріалізму. До таких дослідників, зокрема, належить один із провідних розробників поняття «авангардна музеологія» А.Жилияєв.

Аналіз досліджень і публікацій. Особливість елімінації марксизму в Україні та пострадянських країнах полягає у тому, що ніхто не запропонував обґрунтованих аргументів, чому саме діалектичний матеріалізм виявився непридатним для застосування у наукових дослідженнях. Проти його використання наводяться переважно суто політичні аргументи. Найбільшим антимарксистом серед методологів науки був К.Поппер [9, 8, 7]. Його праці перекладені українською та російською мовами, проте не були глибоко осмислені українськими гуманітаріями й недостатньо впроваджені у методологічну практику. Спробу реабілітувати ортодоксальний марксизм (та спростувати його радянський покруч) в мистецтвознавстві та культурології були здійснені С.Д.Безклубенком [4]. Спираючись на його доробок, переосмисленням наукового потенціалу діалектичного матеріалізму займався також автор цієї статті [10]. Було встановлено, що, з певними застереженнями, марксизм може бути використаний у наукових дослідженнях для боротьби з метафізикою. В той же час, зазначимо, що музеєзнавство, в цілому, залишається відстороненим від методологічних суперечок, концентруючись на власній метафізиці, створеній М.Федоровим [13] та З.Странським [12]. Таким чином, А.Жилияєв своїм марксистським поворотом у трактуванні поняття «авангардна музеологія» фактично, кинув методологічний виклик музеєзнавству. Або його тлумачення марксизму має бути прийняте, або, в результаті критики, відкинута.

Мета дослідження. З'ясувати наскільки адекватним (відповідним реальному стану справ) є трактування марксизму, запропоноване А.Жилияєвим в контексті авангардної музеології.

Виклад основного матеріалу. Говорячи про авангардну музеологію, А.Жилияєв особливо симпатизує ленінському баченню діалектичного матеріалізму. Автор, в уяві полемізуючи із відомим твердженням Н.Крупської про те, що «Володимир Ілліч не був великим любителем музеїв» [2, 40, 268], зазначає, що: «виставки концептуалістів Ілліч розглядав би із великою зацікавленістю. Під час їхнього споглядання він знаходив би багато важливого (можна було б сказати «архівважливого» – Р.С.) для своїх міркувань про практику революційної дії в умовах пізнього капіталізму. І, хоча, звичайно, ці приклади не дотягували до *прогресивного діалектичного матеріалізму* (курсив – Р.С.), у них Володимир Ілліч знаходив би те важливе, без чого неможливо було б уявити подальший розвиток мистецтва і музеології» [2, 40].

Спочатку розглянемо, що ж А.Жилияєв вбачає у прогресивному діалектичному матеріалізмі. А.Жилияєв трактує марксистсько-ленінське вчення, наголошуючи на ролі діалектики Гегеля, діалектичної логіки як особливої теорії пізнання, а також звертаючи увагу на необхідність аналізу явищ ідеального характеру, зокрема, мистецтва, крізь призму соціально-економічних відносин. На жаль, Жилияєв не зміг у повній мірі обґрунтувати переваги діалектико-матеріалістичного методу, лише констатував його плодючість та ефективність.

Оскільки вірогідність будь-якої теорії підтверджується не стільки аргументами за неї, скільки критичними контраргументами, звернемося до поглядів К.Поппера, що ставив собі за мету спростувати положення марксизму. Перш за все, він звернув увагу на те, що діалектична логіка суперечить логіці фор-

мальній (два суперечливих факти не можуть водночас бути істинними у формальній логіці на противагу примирення із суперечністю – у діалектиці) [9]. По-друге, він звернув увагу на те, що ідеалістичний варіант діалектики із певними застереженнями, може певним чином роз'яснювати історію становлення ідей. Натомість, діалектичний матеріалізм неефективний як щодо природничої, так і щодо соціальної сфер. Поппер визнає, що аналіз економічних обставин не можна відкинути при аналізі ідей, але й виключно ідеальною складовою обійтися неможливо. Позірно, перевага марксизму полягає якраз у актуалізації знехтуваною ідеалістичною діалектикою матеріальною складовою. Проте, гіперболізація матеріальної складової не є ефективнішим за ідеалістичний перекис. До того ж, при аналізі як економічних так і природних явищ марксизм послуговується метафізичними інструментами. Найголовнішою хибю марксизму на думку Поппера є історизм, котрий полягає у крупних історичних прогнозах, винайденні логіки історії, наперед відомому результату розвитку, якого необхідно досягти, навіть, всупереч реальним обставинам [7, 8]. На думку Поппера, діалектичний матеріалізм сковає критику, а, отже, уповільнює розвиток як такий. На його думку, найбільш ефективним для прогресу є метод «проб і помилок» (котрий, зокрема, кращий за діалектику) [9].

Враховуючи наведене, прогресивний характер діалектичного матеріалізму є сумнівним. Поппер звертає увагу на те, що марксизм позірно несе в собі (принаймні теоретично) антидогматичну складову. Наприклад, він передбачає винахід з часом більш досконалих методів пізнання, ніж діалектика і, навіть, формальна логіка. Проте в реальності марксисти, починаючи, власне, від Маркса й Енгельса (про яких, іноді, іронічно говорять, що самі вони не були марксистами), найбільше сил спрямовували на боротьбу із критикою. Вони уміло використовуючи засоби діалектики, яка могла пояснити будь-що. Таким чином, замість постульованого антидогматизму в марксизмі утвердився «залізобетонний» (за висловом Поппера) догматизм.

А.Жилієв належить до апологетів марксизму (сприймає його не критично). За допомогою метафізичності діалектико-матеріалістичного вчення йому вдається поєднувати здавалося б, непоєднуване. Наприклад, погляди М.Федорова, котрий не був прихильником марксизму, в теоретичних побудовах А.Жилієва були гармонізовані з ідеями діалектичного матеріалізму. З іншого боку, обидва філософських вчення мають телеологічний характер, запозичений із християнської філософії. Більше того, теорію Федорова об'єднує із марксизмом глобальний соціальний проект. Отже, метафізичні конструкції демонструють високий рівень компліментарності. Але нез'ясованою залишається проблема правомірності поєднання авангардистської ідеології з марксизмом.

А.Жилієв спирається на той факт, що багато представників авангардного мистецтва із натхненням і захопленням долучилися до розбудови більшовицького проекту. Марксизм і його радянська інтерпретація 1920-1930-х рр., звісно, мали багато спільного з ідеями авангарду. Насамперед, це стосується різкого заперечення попереднього досвіду, акцентування уваги на майбутньому, радикальний інженерний підхід до соціальних явищ. В той же час, існують факти, які говорять про те, що деякі представники авангардних течій вже протягом 1920-х рр. були звинувачені у контрреволюційних поглядах (наприклад, К.Малевич), а у 1930-х рр. багатьох із них було репресовано. З цього випливає певне неспівпадіння теорії й практики марксизму із теорією і практикою авангардного мистецтва, а, отже, авангардної музеології.

Щоб вирішити цю проблему А.Жилієв не вдається до критики марксизму, а відділяє лєнінський варіант вчення від його «плєханівського» та «сталінського» «антиподів». Він наполягає на поєднанні авангардної та марксистської ідеології, зазначаючи, що: «... діалектико-матеріалістичний музей у своєму авангардному вигляді проіснував недовго. З середини 1930-х рр. в унісон із посиленням репресій, в тому числі проти музейних діячів, відбувається переорієнтація з діалектичного матеріалізму в його лєнінському розумінні на діалектичний матеріалізм у потрактуванні Сталіна... здавалося б дрібниці у тлумаченні того ж самого методу призвели до поступового перетворення революційного методу в догматичну подобу філософської релігії» [2, 38].

Зазначимо, що, дійсно, з часом марксизм обростав різномірними інтерпретаціями, а в СРСР він ще й мав обґрунтовувати кон'юнктурний політичний стан. Наприклад, Сталін поставив під сумнів діалектичний закон «заперечення заперечення» [3, 286], оскільки він передбачає заперечення комунізму, та, у більш вузькому сенсі, радянську владу (друге, зрештою, таки відбулося). В той же час, аналіз джерел [наприклад, 11] не дозволяє говорити про корінний ідеологічний переворот. Проте Жилієв не розкриває, що саме у тлумаченні Сталіним марксизму є реакційного по відношенню до основних постулатів, висловлених Марксом, Енгельсом та Лєніним (крім настороженого ставлення до окремих законів діалектики).

А.Жилієв наводить ще один аргумент на підтвердження викривлення діалектичного матеріалізму. Дослідник зазначає, що: «Початок формування філософських уявлень, що лягли в основу канонізованого врешті-решт варіанту діалектичного матеріалізму, беруть початок від інтерпретацій діалектики, запропонованих Г.В.Плєхановим та його учнями. Одразу після революції провідні пости в академічній сфері були зайняті саме цими людьми (учнями Плєханова – Р.С.), незважаючи на те, що вони належали до опозиційної по відношенню до більшовиків партії меншовиків. Однак, це не завадило Лєніну підтримати їх ... головним чином, через брак професійних філософських кадрів» [2, 38-39]. Зазначимо, що ця опозиційність ніколи не заважала Лєніну знаходити необхідний компроміс задля

реалізації своїх задумів. Наприклад, до меншовиків, спочатку, належав один із найбільш впливових в оточенні Леніна діячів Л.Троцький.

На думку Жилияєва, основна відмінність методологічних підходів полягала у тому, що «плекханівці» розглядали діалектику як найбільш загальні закони розвитку природи, а ленінський діамат стосувався лише соціально-економічної сфери [2, 39]. При тому, що поширення законів діалектики на природу здійснювалося, власне отцями-засновниками марксизму (наприклад, «Діалектика природи» Енгельса).

На жаль, А.Жилияєв не наводить жодних аргументів на користь своєї думки про роль учнів Плекханова в утвердженні вульгарного діалектичного методу. Крім того, в 1930-х рр. відбувалися настільки повномасштабні чистки серед інтелігенції, що навряд чи можна говорити про збереження саме її «проплекханівської» частини. До того ж, основні ідеологічні постулати у 1930-х рр. і в подальшому формувалися не стільки академічним середовищем, скільки відповідними апаратними підрозділами політичного керівництва. Єдине, що можна додати, так це те, що Г.Плекханов (котрий помер ще задовго до остаточного утвердження радянської влади – у 1918 р.) зазначав, що «російська історія ще не перемолола того борошна, із якого з часом буде випечено пшеничний пиріг соціалізму» [6]. Отже, він, насамперед, застерігав від руйнівних наслідків, які могла спричинити догматизація помилкового розуміння марксизму. В той же час, сам марксизм ніс у собі усі необхідні інструменти для пояснення будь-яких відхилень від своїх теоретичних постулатів та їхньої догматизації.

Отже, ніякої принципової різниці між трактуваннями діалектичного матеріалізму немає. Будь-який його варіант є нетерпимим до критики, що перетворює його на метафізичне вчення. Боротьба із критикою й догматизація була доведена до свого піку в СРСР, де ідейний опонент просто піддавався репресіям або фізичному знищенню.

Тепер, прояснивши поняття діалектичного матеріалізму, розглянемо, який зміст вкладає А.Жилияєв у поняття «матеріалістичний» («діалектико-матеріалістичний музей»). Дослідник виходить із позиції, що авангардний музей демонстрував революцію у мистецтві, а музей революції – відповідні зміни в соціумі [2, 36]. Разом з тим, Жилияєв зазначає, що чіткого бачення музейного втілення діалектичного матеріалізму не було. Це створювало проблему ситуацію, яка породжувала експерименти з музейною репрезентацією.

А.Жилияєв відмовляється помічати ту обставину, що цей експеримент був спрямований не на пошук оптимального змісту й форми музейної репрезентації, а на утвердження конкретної політичної та світоглядної позиції музейними засобами. Іншими словами, до чого б експерименти не призвели, результат був відомий заздалегідь – музей все одно мав би бути діалектико-матеріалістичним (навіть тоді, коли б експеримент показав хибність цього шляху). Діалектико-матеріалістична методологія розглядалася як пік розвитку людського розуму (подібно до гегелівської діалектики). Вона виступала як непорушний закон, а не ще одне припущення на шляху безкінечного пошуку кращих форм людського пізнання (хоч в марксистських текстах можна віднайти декларування протилежного). Діалектико-матеріалістичний експеримент в музеї мав закінчитися розробкою цілком конкретного трафарету, під який можна було б підігнати будь-який музейний матеріал. Тому цілком логічно, що в середині 1930-х рр. музейне експериментаторство припиняється і настає тривалий період стагнації – мети експерименту (створення догматичного трафарету) було досягнуто.

А.Жилияєв чомусь вважає, що згідно із діалектико-матеріалістичним підходом експеримент мав би відбуватися постійно (імовірно, занадто буквально і романтично сприймаючи тезу про перманентну революцію). Край революційному підходу, на думку Жилияєва, був покладений Сталінін (котрий після придушення будь-якого інакомислення вважав революційний процес в СРСР завершеним, готуючись до перекидання «полум'я революції», точніше, свого політичного режиму, за межі радянської держави).

На підсилення своєї думки А.Жилияєв говорить про те, що «нові типи (революційних – Р.С.) виставок, складність історичного періоду й необхідність постійно утримувати баланс між експонатами і логікою їхньої інтерпретації, тобто *втілювати марксистський підхід* (курсив – Р.С.), вимагали від радянських музеологів найвищого професіоналізму» [2, 35]. Справді, посилена увага до музеїв, тотальна реекспозиція, звісно, створювали для музейників стимули для професійного зростання. В той же час, незрозуміло, чому необхідність утримувати баланс між експонатами та логікою їхньої інтерпретації розглядається як прерогатива марксистського підходу, а не, скажімо, як особливість музейницького мистецтва.

Намагаючись підкреслити унікальність «матеріалістичного музею», Жилияєв відстоює думку про те, що «критика видовища через відчуження у радянському музеї передбачала пробудження у глядача усвідомленої позиції, заснованої на розумінні історичних процесів. В цьому полягала принципова відмінність радянського музею від музею у фашистських країнах, які використовували музей для протилежних цілей» [2, 36]. З цього випливає, що на відміну від радянського музейного відвідувача, відвідувач у фашистській країні реагував не раціонально, а за допомогою емоцій.

В.Бехтерєв зазначав, що існує дві форми впливу на людину – навіювання й переконання. Перше, більшою мірою апелює до емоцій, друге – до розуму [5]. Звичайно, для утвердження догматичних теорій більшою мірою підходить навіювання, яким, на думку А.Жилияєва і послуговувалися фа-

шистські музеї. В той же час, у збірнику «Авангардна музеологія», упорядником якого він виступає, міститься стаття Н.Фрумкіної (1934 р.), в якій йдеться про те, що: «В Італії фашисти ... до десятиріччя походу на Рим відкрили велику виставку фотографій, плакатів та реліквій ... Монтаж [цієї виставки – Р.С.] ясно демонструє, який величезний вплив мали наші (виділено – Р.С.) методи показу. Деякі щити є прямими уламками щитів Музею революції СРСР 1925-1926 р. (виділено – Р.С.)» [2, 456]. Отже, теза про якусь особливу раціональність «матеріалістичного музею» не є такою однозначною, не лише з огляду на наведені аргументи, а і його політико-пропагандистську природу.

А.Жиляєв заявляє, що «неприпустимо тлумачити музейний експеримент молодого радянської держави виключно як частину політичної пропаганди, запущеної більшовиками у 1920-1930-х рр.» [1]. В той же час, неможливо й відкидати, що на думку правлячого класу, саме такий основний результат музейного експерименту – створення ефективного інструменту політичної пропаганди – мав би бути досягнутий, й усі відхилення від цього курсу були нівельовані, в тому числі, й, власне, авангардна музеологія.

Наукова новизна. Вперше марксистська складова поняття «авангардна музеологія» була піддана критиці. З'ясовано, що марксизм має бути вилучений із визначення наукового поняття «авангардна музеологія», з огляду на його метафізичність та схоластичність.

Висновки. Запропоноване А.Жиляєвим бачення марксизму в контексті поняття «авангардна музеологія» має, скоріше, релігійний, ніж науковий характер. При тому, що сам дослідник вважає негативним перетворення марксистського вчення на сурогат релігії. Аргументація Жиляєва базується довкола, нібито, спотворення ортодоксального, чистого вчення у Маркса–Енгельса–Леніна. Хоча, спотворення характерні і для тлумачень самого Жиляєва. Дослідник долучився до давньої марксистської схоластичної традиції, пов'язаної із пошуком вірного трактування праць основоположників марксизму. В зв'язку із цим, треба зауважити, що Маркс, Енгельс та Ленін відзначалися високою плодючістю у створенні текстів. Оскільки вони мислили і фіксували свої думки протягом усього життя, в їхній творчості можна відшукати твердження на будь-який смак, що підтверджують ту, чи іншу думку марксиста. Таким чином, схоластична суперечка довкола трактувань поглядів основоположників марксизму може тривати безкінечно, а, головне, вона не є продуктивною. Головною хвилюючою рисою марксизму є догматизм і нетерпимість до конкуруючої думки, що суперечить науковому методу. Це спостерігається як в середовищі марксистів, що характеризується взаємним несприйняттям, так і по відношенню до представників інших філософських течій. Тут Жиляєв вирізняється з-поміж інших, намагаючись гармонізувати марксизм із російським космізмом, авангардизмом, та філософією концептуального мистецтва. Якщо Федорівська філософія та марксизм виявляють нетерпимість до інакомислення, то чи є догматичним характерним для модерністського мистецтва? Перспективним напрямом подальших досліджень є з'ясування сумісності марксизму та авангардизму, спираючись не лише на ідеологію, а й на практику впровадження цих ідеологічних течій в музейній сфері. Це, в свою чергу, дозволить з'ясувати наукову релевантність поняття «авангардна музеологія» в контексті інженерної теорії музею.

Література

1. Zhilyaev A. The Places of History // E-flux. URL : <https://www.e-flux.com/journal/57/60388/the-places-of-history/> (дата обращения: 13.06.18).
2. Авангардная музеология / Ред. А.Жиляєв. М., 2015. 510 с.
3. Альтюссер Л. За Маркса. М., 2006. 392 с.
4. Безклубенко С. Д. «Людвиг Фейербах...» Ф. Енгельса і кінець «класичної»... псевдомарксистської філософії // Вісник КНУКіМ. Філософія. 2001. Вип. 3. С. 4–33.
5. Бехтерев В.М. Внушение и его роль в общественной жизни // Psylib. URL: <http://psylib.org.ua/books/behtv01/index.htm> (дата обращения: 13.06.18).
6. Плеханов Г.В. Логика ошибки // Libelli.ru. URL: <http://libelli.ru/works/gvp.htm> (дата обращения: 13.06.18).
7. Поппер К. Відкрите суспільство і його вороги: у 2 т. К., 2005.
8. Поппер К. Нищета историцизма // Rulit. URL: <http://www.rulit.me/author/popper-karl-rajmund/nishcheta-istoricizma-get-208225.html> дата обращения: 13.06.18).
9. Поппер К. Что такое диалектика? // RoyalLib.com. URL: https://royallib.com/book/popper_karl/chto_takoe_dialektika.html (дата обращения: 13.06.18).
10. Руденко С. Б. Культурологія без метафізики : про погляди С. Д. Безклубенка на філософію та наукову методологію // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. 2012. Вип. 28. С. 37–45.
11. Сталин И.В. Краткий курс истории ВКП (б) // Lib.Ru. URL: http://www.lib.ru/DIALEKTIKA/kr_vkpb.txt (дата обращения: 13.06.18).
12. Странский З. Понимание музееведения // Музеи мира: Музееведение. М., 1991. С. 8–26.
13. Федоров Н. Ф. Музей, его смысл и назначение // Литература и жизнь. URL : http://dugward.ru/library/fedorov/fedorov_muzei.html (дата обращения: 13.06.18).

References

1. Zhilyaev, A. The Places of History. Retrieved from: <https://www.e-flux.com/journal/57/60388/the-places-of-history/> [in Russian].
2. Zhilyaev, A. (Ed.). (2015). Avangardnaya muzeologiya. Moscow [in Russian].

3. Althusser, L. (2006). For Marx. Moscow [in Russian].
4. Bezclubenko, S.D. (2001). Engels's «Ludwig Feuerbach...» and the end of «classical» pseudomarxist philosophy. Visnyk KNUKiM [Herald of Kyiv National University of Culture and Arts], 3, 4–33 [in Ukrainian].
5. Bekhterev, V.M. Suggestion and its Role in Social Life. Retrieved from: <http://psylib.org.ua/books/behtv01/index.htm> [in Russian].
6. Plekhanov, G.V. The logic of mistake. Retrieved from: <http://libelli.ru/works/gvp.htm> [in Russian].
7. Popper, K. (1994). The Open Society and Its Enemies. Kyiv [in Ukrainian].
8. Popper, K. The Poverty of Historicism. Retrieved from: <http://www.rulit.me/author/popper-karl-rajmund/nishcheta-istoricizma-get-208225.html> [in Russian].
9. Popper, K. What is Dialectic. Retrieved from: https://royallib.com/book/popper_karl/chto_takoe_dialektika.html [in Russian].
10. Rudenko, S.B. (2012). Cultural studies without metaphysics: on S.D.Bezclubenko's views on philosophy and scientific methods. Aktualni problemy istoriji, teoriji ta praktyky khudozhnjoji kuljтуры [Topical problems of History, Theory and Practice of Artistic Culture], 28, 37–45. [in Ukrainian].
11. Stalin, I.V. The short course of the history of VKP (B) . Retrieved from: http://www.lib.ru/DIALEKTIKA/kr_vkpb.txt [in Russian].
12. Stranskiy Z. (1991). Understanding of museology. Muzei mira: Muzeevedenie [Museums of the World: Museology], pp.8-26. Moscow [in Russian].
13. Fyodorov, N. Museum, its sense and purpose. Retrieved from: http://dugward.ru/library/fedorov/fedorov_muzei.html [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 17.08.2018 р.

УДК 316.73 (44:477)

Варцаба Надія Василівна
старший викладач кафедри зв'язків
з громадськістю і журналістики факультету
міжнародних відносин і журналістики Київського
національного університету культури і мистецтв
ORCID 0000-0001-6000-2508
kifrenk@ukr.net

АНАЛІЗ PR-ДІЯЛЬНОСТІ ФРАНЦУЗЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ЦЕНТРУ В КИЄВІ

Мета роботи: дослідження основних напрямів PR-діяльності Французького культурного центру в Києві. **Методологія дослідження** ґрунтується на використанні методів аналізу, узагальнення, систематизації для виокремлення ролі PR-інструментарію в побудові іміджу Французького центру в Києві. **Наукова новизна** роботи полягає у дослідженні технологічного застосування PR-інструментарію з метою популяризації зарубіжних культур в Україні. **Висновки.** У результаті проведеного дослідження встановлено, що на відміну від українських державних культурно-освітніх установ, Французький центр достойно презентує власну культуру і дбає про формування позитивного іміджу країни. У своєму арсеналі реалізації PR-кампаній заклад має достатньо великий набір PR-інструментарію. З початком XXI століття бренд взяв напрямом на індивідуалізацію у спілкуванні із зацікавленими особами. Тобто кожна людина, яка цікавиться культурою та мистецтвом, може відвідати будь-які міжнародні заходи за своїм бажанням. Тим більше, що найчастіше заходи організовані Французьким центром в Києві мають вільний вхід. Завдяки цьому збільшується кількість відвідувачів події. З кожним роком вибір пропонованих заходів PR-відділом Французького центру в Києві зростає. Різноманітність напрямів діяльності привертає увагу спеціалістів із різних сфер. Якщо раніше така програма функціонувала лише на теренах прогресивних країн, то на сьогодні централізована діяльність Французьких центрів рівномірно вибудовує свою політику у всіх куточках світу. Для цього розроблена спеціальна стратегія, яка визначає пріоритетні напрями діяльності мережі Французьких центрів у всьому світі.

Ключові слова: Французький культурний центр, PR у сфері культури, імідж, інструментарій PR.

Варцаба Надежда Васильевна, старший преподаватель кафедры связей с общественностью и журналистики факультета международных отношений и журналистики Киевского национального университета культуры и искусства

Анализ PR-деятельности Французского культурного центра в Киеве

Цель работы: исследование основных направления PR-деятельности Французского культурного центра в Киеве. **Методология исследования** основана на использовании методов анализа, обобщения, систематизации для выделения роли PR-инструментария в построении имиджа Французского центра в Киеве. **Научная новизна** работы заключается в исследовании технологического применения PR-инструментария с целью популяризации зарубежных культур в Украине. **Выводы.** В результате проведенного исследования установлено, что в отличие от украинских государственных культурно-образовательных учреждений, Французский центр достойно представляет свою культуру и заботится о формировании положительного имиджа страны. В своем арсенале реализации PR-кампаний заведение имеет достаточно большой набор PR-инструментария. С началом XXI века бренд взял направление на индивидуализацию в общении с заинтересованными лицами. То есть каждый чело-